

1 Familieportretten

(activiteit voor kinderen van alle leeftijden)

Doel

Bevordering van positieve identificatie: ieder kind mag trots zijn op zichzelf en zijn familie. Kinderen leren dat elke gezinsvorm, elk huis, elk soort kleding of gewoonte gelijkwaardig is.

Toelichting

Het uitgangspunt is: 'Anders is niet raar.' De herkenbaarheid staat voorop.

Een belangrijk neveneffect van deze activiteit is het contact tussen groepsleiding en ouders en de contacten die de ouders onderling leggen.

Materiaal

Etalagekarton, foto's van de kinderen in hun gezin en woonomgeving, viltstiften, lijm.

Instructie

Leg de nadruk op de situatie zoals die nu hier in Nederland voor de betreffende familie is. Laat je niet verleiden tot 'toerisme' of 'folklore'. Stimuleer ouders om materiaal te leveren, maar houd er rekening mee dat ouders kunnen aarzelen om dit te doen. Misschien voelen ze zich niet veilig (gaat het om een van de weinige alleenstaande ouders?) of herinneren zij zich pijnlijke gebeurtenissen, zoals overleden of vermiste familieleden. Het is belangrijk in zo'n geval niet aan dringen en hun keuze te respecteren.

Opdracht

- 1) Vraag (de ouders van) ieder kind een foto mee te nemen van het kind en van de huisgenoten. Daarnaast zijn ook foto's van andere familieleden welkom, maar niet perse nodig.
- 2) Kies als voorbereiding een activiteit waarin het gezin of de familie centraal staat. Je kunt een boek voorlezen, een prentenboek bekijken, een poppenspel spelen.
- 3) Neem voor ieder kind een groot vel papier. Daarop komt de naam van het kind te staan, de foto en andere afbeeldingen (plaatjes, tekeningen) van kenmerkende zaken van dit gezin: hun huis, hun lievelingseten, huisdieren, geliefde muziek (instrumenten), hobby's.
- 4) Hang alle vellen op en bespreek ze met de kinderen. Je kunt ze later ook in een multomap doen, zodat de kinderen en de ouders ze nog eens kunnen bekijken.

Tips

Raadpleeg het boek *Kinderen wereldwijd. Een kleurrijk portret van kinderen over de hele wereld.* (Unicef, Lannoo, Bosch en Keuning, 1995). Er staat veel goede informatie in en je vindt er ideeën over de aspecten die bij de fotocollage kunnen worden betrokken.

Door als team aan deze activiteit mee te doen en zelf een foto of een collage van je leefsituatie te presenteren, kun je ouders over een drempel helpen. Ga wel voor jezelf na of je je persoonlijke leven wilt delen met ouders. Bespreek dit van tevoren binnen het team.

Een team in een kinderdagverblijf ging aan de slag met de activiteit 'Familieportretten'. Een van de leid(st)ers stelde voor dat alle teamleden eerst een collage zouden maken met een foto van hun eigen gezinsvorm en leefsituatie. Een lesbische collega wilde haar leefsituatie liever niet openbaar maken aan de ouders, hoewel alle collega's op de hoogte waren. Na een intensieve discussie over de voors en tegens besloot het hele team uit solidariteit niet de eigen gezins- en leefvorm door middel van de foto's in te brengen.

Deze opdracht kun je als een losse activiteit uitvoeren; je kunt er ook een project van maken waarmee je langere tijd bezig bent. Als je de activiteit met jonge kinderen doet (0-6 jaar) is het belangrijk de ouders erbij te betrekken. Bij oudere kinderen kan dit ook, maar het is geen voorwaarde.

Je kunt de activiteit een meertalig tintje geven door de namen van familieleden in diverse talen te benoemen.

Als vervolgactiviteit kun je: 1) fotocollages of een fotoboek maken, je kunt de foto's vergroten en in kleur kopiëren en op kindhoogte aan de muur hangen; 2) de activiteit uitbreiden met aandacht voor lichaam en lichaamsdelen of nadruk op de omgeving van het gezin (huis, tuin, huisdieren); 3) de taal stimuleren met liedjes over het thema.

Reacties en suggesties

Reacties van kinderen

De kinderen zien, herkennen en benoemen hun huisgenoten en familie op de foto's. Dit geeft een gevoel van verbondenheid, een gevoel van herkenning en trots. De activiteit is geschikt voor kinderen

van elke leeftijdscategorie. Bij kinderen van 0 tot 2 jaar zul je vooral met de ouders aan de slag gaan, hoewel sommige kinderen van 1 of 2 jaar zichzelf al herkennen op een foto. Bij kinderen tussen 2 en 4 jaar staat herkenning en trots centraal. Vanaf 3,5 à 4 jaar kunnen kinderen ook verschillen in leef- en woonsituatie opmerken.

‘Waar is Robbies papa? Hij woont ergens anders.

Bij Saida woont ook haar oma in huis. Jeannettes oma woont ver weg. Bram woont in twee huizen, in één bij zijn mama, in één bij zijn papa.’

Reacties van ouders

De meeste ouders reageren enthousiast, zien de waarde van de activiteit.

Op de vraag om foto's van de familie en thuissituatie mee te nemen reageren ouders heel verschillend. Sommige ouders willen beslist niets over hun privé-situatie kwijt. De benadering van de ouders blijkt van belang: je kunt een brief sturen, de activiteit mondeling toelichten of de ouders uitnodigen voor een themiddag. Een andere mogelijkheid is een fotocollage door ouders en kinderen samen te laten maken tijdens een feestelijke bijeenkomst.

Als de foto's eenmaal hangen of het fotoboek klaar is, reageren de ouders enthousiast. Ze herkennen elkaars situatie en ze leggen onderling contacten. Bij vluchtelinggezinnen kan het benoemen van familieleden moeilijk zijn omdat er mensen vermist of gedood zijn.